voorstel

Zwolle

Raadsbrief

Datum 11 maart 2025

Onderwerp	Uitvoeringsagenda's circulaire economie
Versienummer	2.0
Portefeuillehouder	Paul Guldemond

Samenvatting
In maart 2024 is de visie op Zwolle circulair door de raad vastgesteld. Hierin is opgenomen dat er vier uitvoeringsagenda' s worden opgesteld voor: bedrijfsvoering, economie, bouwen en afval en grondstoffen. Het programma circulaire economie is in 2024 afgerond en de uitvoeringsagenda's worden in de lijnorganisatie verder uitgewerkt. Deze raadsinformatiebrief brengt u op de hoogte van de verschillende accenten in de uitvoeringsagenda's. Ook wordt stilgestaan waar en welke samenhang er is in de verschillende agenda's.

Bijlagen

Openbaarheid
☒ Openbaar
☐

Wij stellen u voor kennis te nemen van:
1. het afronden van het programma circulaire economie;
2. de uitwerking van de uitvoeringsagenda’s in de lijnorganisatie.

Datum 3 februari 2025

3. Inleiding

De gemeente Zwolle heeft zich gecommitteerd aan de Rijksdoelen voor het bereiken van een Circulaire Economie: in 2050 wil de stad volledig circulair zijn en in 2030 voor minstens 50%. In het voorjaar van 2022 zijn het programmaplan CE en de Zwolse aanpak circulair bouwen vastgesteld, waarna het programmateam CE gewerkt heeft aan de uitvoering daarvan.

Vervolgens is een concrete visie CE voor Zwolle in maart 2024 vastgesteld. Hierin is opgenomen dat er vier uitvoeringsagenda's worden opgesteld voor: bedrijfsvoering, economie, bouwen en afval en grondstoffen. Verder is vanwege het aflopen van de financiering voor het programma bij de perspectiefnota afgesproken dat het programma circulaire economie in 2024 wordt afgerond en de uitvoeringsagenda's in de lijnorganisatie verder worden uitgewerkt.

In deze raadsbrief wordt u op de hoogte gebracht van de stand van zaken rond de genoemde uitvoeringsagenda's. Daarbij worden een aantal accenten binnen de uitvoeringsagenda's benadrukt, de samenhang op onderdelen belicht en tenslotte kansen voor 2025 benoemd waarvan de verkenning zal worden opgestart.

Kader

1. Programmaplan Circulaire economie, vastgesteld 7 maart 2022
2. Zwolse aanpak circulair bouwen, vastgesteld 7 maart 2022
3. Visie Zwolle circulair, vastgesteld 25 maart 2024
4. Begroting 2025, vastgesteld 8 november 2024

Kernboodschap

In maart 2024 is de visie op Zwolle circulair door de raad vastgesteld. Hierin is opgenomen dat er vier uitvoeringsagenda' s worden opgesteld voor: bedrijfsvoering, economie, bouwen en afval en grondstoffen. Het programma circulaire economie is in 2024 afgerond en de uitvoeringsagenda's worden in de lijnorganisatie verder uitgewerkt. De uitvoeringsagenda’s hebben verschillende accenten en worden door de verschillende afdelingen op hun eigen wijze uitgewerkt. Het programma Circulaire economie wordt hiermee beëindigd en binnen de afdelingen wordt circulariteit in de reguliere werkzaamheden meegenomen. Rapportage is in de toekomst via de reguliere beleidscyclus.

Toelichting

Algemeen

Onze lineaire economie transformeren naar een circulaire is geen kwestie van een paar aanpassingen. We zullen anders moeten produceren en consumeren, zuiniger moeten zijn op onze spullen en veel intensiever moeten samenwerken. In een circulaire economie heeft iedereen een verantwoordelijkheid om materialen zo lang mogelijk, zo hoogwaardig mogelijk te benutten, of er waar mogelijk zelfs waarde aan toe te voegen. Dus zowel ontwerpers als producenten, vergunningverleners, consumenten, afvalverwerkers en de gemeente. De transitie naar een circulaire economie is naast een technische dus ook een maatschappelijke omslag, met gedragsverandering als belangrijke component. Om deze enorme opgave behapbaar te houden, richten we ons in eerste instantie op een select aantal terreinen waarop we in Zwolle de meeste impact kunnen behalen, te weten circulaire bouw, economie, afval en grondstoffen, en bedrijfsvoering.

Datum 3 februari 2025

Accenten in de diverse uitvoeringsagenda's

Afval en grondstoffen

Tijdens de raadsvergadering van 21 mei 2024 is het kaderdocument Gemeentelijk Grondstoffenplan 2025-2030 vastgesteld. In dit grondstoffenplan zijn de circulaire ambities op het gebied van afval en grondstoffen opgenomen en dit is tegelijkertijd de uitvoeringsagenda op dit onderdeel. De uitvoering is in binnen de organisatie geborgd.

Bedrijfsvoering

Als gemeente verwachten wij van inwoners en ondernemers dat zij steeds meer circulair denken en handelen. Daarom kunnen we niet anders dan zelf het goede voorbeeld geven. Met een jaarlijks inkoopvolume van gemiddeld € 200 miljoen kunnen we flinke impact maken. Daarnaast pakken we een voorbeeldfunctie richting de organisatie om circulair denken en handelen aandacht te geven. Deze twee pijlers vormen dan ook de basis voor een circulaire bedrijfsvoering:

1. Circulair inkopen
2. Circulair (voorbeeld)gedrag

Hiervoor hanteren we de volgende uitgangspunten in onze bedrijfsvoering:

- We gebruiken producten die zo gemaakt worden dat onderdelen eenvoudig te vervangen zijn, zodat een product zo lang mogelijk zijn waarde behoudt.
- We stimuleren medewerkers om circulaire keuzes te maken op basis van de 10R-ladder. De 10R ladder is een model met circulaire strategieën, die als leidraad kunnen worden gebruikt. Bovenaan staat ‘Refuse’, waarbij geen nieuwe grondstoffen worden gebruikt in een product. De laagste trede is ‘Recover’, waarbij energie wordt gewonnen uit materialen.

De volgende doelen voor bedrijfsvoering willen we in 2025 hebben bereikt;

- Identificeren van risicocategorieën voor het gebruik van (abiotische) grondstoffen;
- Het ontwikkelen van meetinstrumenten ten behoeve van circulariteit;
- Het voorbereiden van circulaire verkiezingen;
- Het starten van een project rondom voedselverspilling.

Binnen de afdeling bedrijfsvoering wordt circulariteit op twee manieren opgepakt:

- Binnen geschikte inkooptrajecten door implementatie van circulaire criteria, bijvoorbeeld door;
    - Het uitvragen van materialenpaspoorten,
    - Circulaire ontwerpeisen te stellen,
    - Inzetten op maximale levensduur,
- Onze eigen bedrijfsvoering zo circulair mogelijk inrichten, zowel in gedrag als in handelen.

Circulariteit is één van de vier pijlers van onze bedrijfsvoering geworden. Dit zal dus onderdeel zijn van de reguliere werkzaamheden en taken van de afdeling. Deze werkzaamheden en taken zijn geïntegreerd in de reguliere beleidscyclus.

Economie

Het transformeren van onze lineaire economie naar een circulaire economie vereist meer dan slechts enkele aanpassingen. We moeten anders produceren en consumeren, zuiniger omgaan met onze bezittingen en intensiever samenwerken. Ook ondernemers hebben hierin een belangrijke rol. De overgang naar een circulaire economie is niet alleen technisch, maar ook maatschappelijk van aard,

waarbij gedragsverandering een belangrijke rol speelt. De circulaire doelstelling op economisch vlak is om reguliere bedrijven in Zwolle te helpen de transitie te maken naar een circulair bedrijfsmodel. Binnen de afdeling economie is circulariteit een onderdeel van de uitvoeringsagenda voor economie.

Voor 2025 is gekozen voor een pragmatische aanpak waarbij gekeken is welke activiteiten het meeste bijdragen aan de circulaire doelstellingen. Een aantal acties die voor 2025 zijn gepland die qua impact een forse bijdrage zullen hebben;

- In samenspraak met betrokken ondernemers toekomstbestendige bedrijventerreinen gaan realiseren. Hiertoe is het Masterplan Toekomstbestendige Bedrijventerreinen opgesteld. In samenwerking met de ondernemersverenigingen kijken we welke acties er nodig zijn om te komen tot circulaire bedrijfsmodellen. Verder onderzoeken we specifiek of er middels onderlinge grondstoffen uitwisseling nog winst te behalen valt.
- Gerichter nieuwe ondernemingen aantrekken. We zoeken en faciliteren vooral bedrijven die kunnen bijdragen aan het circulair maken van ons bestaande economische ecosysteem. Dit doen we door het opstellen van een beleidsplan bedrijventerreinen in 2025 en door onze uitgiftestrategie voor nieuwe bedrijfskavels hierop aan te passen. Beide documenten worden in 2025 met de raad gedeeld.
- In samenwerking met Regio Zwolle gaan we programma's aanbieden rond circulaire productinnovatie en ketensamenwerking. We zien dat de circulaire economie niet stopt bij de gemeentegrens dus samenwerking op regio niveau is noodzakelijk. Hiertoe ontwikkelen we samen diverse programma's.
- We maken beleid voor het (nog beter) ondersteunen van duurzame startups en scale-ups in de regio. Via ZWINC worden diverse start-ups ondersteund. Met ZWINC kijken we hoe we op deze bij kunnen dragen aan meer circulaire bedrijvigheid.
- We gaan door met Waardering (een regionaal circulair ambachtsnetwerk), waarbij ons doel is dat dit initiatief uiteindelijk op eigen benen moet komen staan.

De circulaire ambities worden opgenomen in de uitvoeringsagenda economie, die volgt het op herijkte Economisch Perspectief welke in Q2 2025 aan de raad zal worden toegezonden. Daarmee is het een regulier onderdeel van het beleid rond economie geworden waar in de reguliere jaarcyclus over wordt gerapporteerd.

Circulair Bouwen
Voor Circulair Bouwen stellen we een agenda in hoofdlijnen op zodat in 2025 hier verdere uitwerking aan kan worden gegeven en de experts deze periodiek kunnen aanvullen en bijstellen. De uitvoeringsagenda beschrijft de circulaire bouwopgave voor Zwolle. Denk daarbij aan het op onderdelen circulair oplossen van het woningtekort, het circulair vernieuwen van maatschappelijk vastgoed en het circulair inrichten van de openbare ruimte. Op dit vlak kunnen we flinke impact maken door circulariteit zo vroeg mogelijk in de planvorming mee te nemen omdat de regie voor een groot deel bij onszelf ligt. Met de uitvoeringsagenda circulair bouwen wil Zwolle richting en uitvoering geven aan:
1. Gebiedsontwikkeling
2. GWW (Grond- Weg- en Waterbouw)
3. Gebouwen
De uitvoeringsagenda Bouwen wordt separaat aangeboden aan de raad.

Organisatie inrichting
Het programma CE is in 2024 afgebouwd en tegelijkertijd worden voor de uitwerking van de visie Zwolle Circulair een viertal uitvoeringsagenda's opgesteld en laten we deze in samenspraak in de lijnorganisatie landen. De focus is bij de uitwerking gelegd op een viertal terreinen; Economie, Bouwen, Afval & Grondstoffen en Bedrijfsvoering.

Daarnaast wordt de organisatie versterkt op de uitvoeringskracht.

Samenhang en samenwerken
Voor de verschillende aandachtsgebieden zien wij naast een eigen verantwoordelijkheid van de verschillende afdelingen ook een (grote) mate van samenhang. Wij vinden het belangrijk om daar waar nodig gezamenlijk op te trekken met de betreffende deelgebieden. Hieronder treft u daarvan een aantal voorbeelden aan.

- De raakvlakken tussen circulair bouwen en circulaire bedrijfsvoering bevinden zich op het gebied van inkoop. Beide uitvoeringsagenda's hebben een eigen inkoopcomponent. Daarnaast wordt vanuit bedrijfsvoering gestuurd op het algehele inkoopbeleid van de gemeente en de sustainable development goals (SDG's). Het is belangrijk om de onderlinge samenhang te bewaken en te versterken.
- Voor de binnenstad willen we samen met ondernemers onderzoeken hoe we het afval meer gescheiden en effectiever kunnen ophalen. We zien dat met name in de binnenstad de marktwerking voor afvalinzameling nog niet de gewenste resultaten heeft. Hiertoe stellen we een projectleider aan in 2025 die zal komen met mogelijk oplossingen.

Maatschappelijk draagvlak & participatie
De maatschappelijke relevantie van circulariteit wordt breed onderschreven. In 2024 is er zelfs een initiatief geweest van het burgerberaad waarbij de onderzoeksvraag was; hoe wordt Zwolle op een eerlijke manier klimaatneutraal voor 2040? In vijf bijeenkomsten werkten de deelnemers van het Zwolse Burgerberaad aan hun adviezen rondom deze vraag. Het resultaat: 32 adviezen rondom 10 verschillende thema's waaronder circulariteit.

Communicatie
De communicatie over de verschillende onderdelen vindt plaats via de lijnorganisatie.

Financiën
In de begroting is vanaf 2025 € 200.000 structureel beschikbaar voor circulaire economie.
Hiervoor wordt op de afdeling bedrijfsvoering en op het ingenieursbureau 0,5 fte aan adviseurs ingezet. Daarnaast is er procesmanagement voor 0,2 fte voor circulair bouwen en zijn er nog wat specifieke en overhead kosten.
In de begroting 2025 is € 40.000 incidenteel beschikbaar voor circulaire economie waarvoor extra procesmanagement wordt ingezet om de samenhang tussen de uitvoeringsagenda's te borgen.

Risico's
Doordat circulariteit op verschillende plekken in de organisatie wordt georganiseerd bestaat de kans dat samenhangende onderdelen onvoldoende herkend gaan worden. Daarnaast is het beschikbare budget beperkt. Dit risico wordt zoveel mogelijk beperkt door op reguliere basis afstemmende overleggen in te plannen tussen de betrokken afdelingen.

Datum 3 februari 2025

Vervolg
Circulaire Economie is vanaf 2025 geborgd in de lijnorganisatie. Het streven is erop gericht dat de verschillende onderdelen daar worden georganiseerd waar ze het beste tot hun recht komen. Dit zal onderdeel worden van de reguliere beleidscyclus.

Openbaarheid
Deze raadsbrief is openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer